

**OSMANLI TARİHİNİN SURİYE'DEKİ KAYNAKLARI:
ŞAM TARİHİ VESİKALAR MERKEZİ
(MERKEZ EL-VESÂ'İK EL-TÂ'RİHİYYE)**

CHARLES WILKINS
(Harvard Üniversitesi)

Konum ve Çalışma Saatleri

Şam'daki Tarihî Vesikalar Merkezi, Suk Saruca caddesinde (Şari' Suk Saruca), bu caddeyi kesen Cisir el-Savra (Devrim Köprüsü) isimli geniş bir üst geçite çok yakın bir yerdedir. Şehirdeki merkezî yerlerden biri olan Cisir el-Re'is (Başkan Köprüsü)'den hareketle bir taksi ile yola çıkıldığında, Cisir al-Savra köprüsünün altından geçerek, kuzeye Kasyun Dağı'na (Cebel Kasyun) doğru yönelmelidir. Köprünün altından geçtikten elli metre sonra arabadan inip kaldırıma çıkınca, sağ tarafınızda yayaları Suk Saruca caddesine çıkaran geniş merdiven basamaklarını göreceksiniz. Basamakları çıkıp otuz metre yürüdüktan sonra, sol tarafta, oradaki bir kasap dükkanının tam karşısında, Merkez'in girişi bulunmaktadır. Merkez yerel olarak "Dâr el-Vesâ'ik" veya "Menzil Halid el-'Azm" diye bilinmektedir. Şam Kaleşi'nden (Kal'a Dimaşk) hareketle yaya olarak da Merkez'e ulaşılabilir. Kale duvarlarının önündeki Selahaddin el-Eyyubî heykelinden başlayarak Şari' el-Savra (Devrim Caddesi) boyunca kuzeye doğru Kasyun Dağı yönünde yürüyün. Cisir el-Savra üstgeçidi solunuzda yükselecek ve Şari' el-Savrayla aynı yönü takip edecektir. Kaldırımda kuzeye doğru yürümeye devam ederek, Barada nehri (bu noktada çok dar olan) üzerinde iki küçük köprüyü sonra da iki yoğun kavşağı geçeceksiniz. Cisir el-Savra toprak seviyesine inmeye başladığında sağ tarafınızda daha önce bahsi geçen geniş merdivenleri göreceksiniz.

Basamaklar heykelden kabaca 400 metre mesafededir. Merkez'e ayrıca umumî vasıtalarla da (minibüs) ulaşılabilir. Suq el-Hal minibüs durağı Cisir el-Savra'nın hemen doğusundadır ve Merkez'in tam güneyinde bir park yeri üzerinde bulunmaktadır. Merkez'in telefon numarası şöyledir: (963)-(11)-231-3283.

Merkez, Cuma günleri hariç, haftanın altı günü açıktır. Merkez'deki okuma odası sabah 8:30'da açılıp ara vermeden 13:30'da kapanmaktadır. Ramazan ayında Merkez çalışma saatleri kısaltmakta, açılış ve kapanış saatleri günden güne değişmektedir. Genel olarak söyleyecek olursak Ramazan'da çalışma saatleri 9:30'den 12:30'e kadardır. Araştırmacılar kapanma saatinden yaklaşık yarım saat öncesine kadar çalışma saatleri içinde istedikleri zaman belge talep edebilirler.

Mevcut Tasnif ve Belgeler

Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü'ne ("el-Müdiriyye el-'Amme li'l-Âsâr ve'l-Matâhif") bağlı Tarihî Vesikalar Merkezi 1959 yılında kurulmuştur. Merkez, Osmanlı döneminden 1960lara kadar olan zaman içindeki resmî ve özel belgelerin bulunduğu başlıca arşiv olarak hizmet vermektedir. Merkez'in başlıca beş bölümü; (1) Manda ve Bağımsızlık dönemleriyle ilgili devlet belgeleri; (2) Şahsî belgeler (aile evrâkı); (3) Osmanlı belgeleri; (4) geç Osmanlı dönemine ait karışık mahkeme kayıtları; (5) gazeteler ve (6) görsel malzeme (fotoğraflar vb.) şeklinde sıralanabilir. Ben, neredeyse tamamen şer'iyye sicilleri üzerinde çalıştığım için, bu kaynakların tümü hakkındaki bilgilerim sınırlıdır.

Yukarıda belirtilen tasniflerin içinde, Merkez'de muhafaza edilen Osmanlı tarihiyle ilgili belge koleksiyonları şöyledir: (1) Esas olarak Arapça olan, Suriye vilâyeti ve Filistin'deki bazı şehirler ve bunların hinterlandına (Şam, Halep, Hama, Humus ve Gazze) ait şer'iyye sicilleri (sicillât el-mehâkim el-şer'iyye); (2) Şam ve Halep vilâyetlerine ait Türkçe resmî yazışma kayıt defterleri, ("evâmîr-i sultâniyye"); (3) Geç Osmanlı dönemine ait Şam Osmanlı ticaret mahkemesinin Arapça kayıtları ("sicillât mahkemât el-ticâre"); (4) Osmanlı döneminde Suriye'de kurulmuş çeşitli vakıflara ait sayısı belirsiz vakfiye koleksiyonu ve (5) Çoğu geç Osmanlı ve Manda dönemlerindeki siyasî şahsiyetlere ait aile evrâkı koleksiyonları. Bunlardan ilk iki kalemin katalogu hazırlanmış, üçüncüsünün ise hazırlanma aşamasındadır. Bildiğim

kadarıyla son iki kaleme ait katalog ise yoktur. Eğer Merkez'de muhafaza edilen başka belge koleksiyonları varsa, bunun benim bilgim dışında olduğunu belirtmeliyim. Bütün bu koleksiyonlar bu binada muhafaza edilmekte ve Merkez'in üçüncü avlusunda yer alan okuma salonunda (Ka'ı el-Mütala'a) incelenebilmektedir

Şeriyeye sicillerini kullanmak isteyen araştırmacılar, bunlar hakkında yeni basılmış bir rehber ve envanter olduğu için şanslı sayılırlar (Brigitte Marina ve Tomoki Okawara, Delil Sicillât el-Mehâkim el-Şer'iyye el-'Osmâniyye, Dımaşk: el-Müdiriyye el-'Amme li'l-Şu'ûn el-Sakafiyye ve'l-'İlmiyye ve'l-Fenniyyave ve Fransa Dışişleri Bakanlığı, 1999). Bu çalışma, Osmanlı Suriyesi'ndeki şeri' mahkeme müessesesi ve şeriyeye sicilleri ile ilgili çok önemli bir girizgâh mahiyetindedir. Bu kitapta bulunan açıklamalar hem Arapça hem de İngilizce'dir. Merkez, bu tek ciltlik çalışmayı aynı zamanda koleksiyon için katalog olarak da kullanmaktadır. Defterler, Merkez'in müdür yardımcısına talepte bulunulduktan sonra beş on dakika içinde araştırmacıya verilmektedir. Her araştırmacı, bir seferde en fazla iki deftere bakabilmektedir. Merkez'in müdürü Bayan Da'd el-Hakim, müdür muavini ise Bay Ghassan 'Ubeyd'dir. Suriyeli ve yabancı araştırmacılar özellikle, Merkez'deki geniş şeriyeye sicilleri ve aile evrâkı koleksiyonlarından istifade etmektedir. Merkez'de, sadece birkaç genel başvuru eseri (sözlükler, tarih çevirme kılavuzları gibi) bulunmaktadır. Gazeteler ve yeni çıkan yayınlar ise mevcut değildir. Arapça ve yabancı dillerdeki bu tür materyaller için, araştırmacılar Umayya Meydanı'nda Esed Kütüphanesi (Mektebât Esed) diye bilinen Millî Kütüphane'ye veya Ebû Rummana mahallesindeki Şam Fransız Arap Çalışmaları Enstitüsü'ne (Institut Francais d'Etudes Arabes a Damas, IFEAD) gidebilirler.

Merkez Binası

Tarihî Vesikalar Merkezi, 1950'lerde bir dönem Suriye başbakanlığı yapmış, Osmanlı ve Osmanlı sonrası dönemlerde Şam'ın önde gelen ailelerinden birine mensup Halid el-'Azem'in eski ikametgâhında bulunmaktadır. Merkez, her bir tarafı iki katlı odalarla çevrili dört avludan oluşan bu büyük mekânın tertip ve yapısını korumuştur. Bu avlular zaman zaman, Merkez'in ara sıra düzenlediği fotoğraf sergilerine ev sahipliği yapmaktadır. Merkez kuzey tarafında Eski Şam Müzesi ile ("Masâf Dımaşk el-Kadîme")

komşudur. Osmanlı dönemine ait ev eşyaları ve süslemelerin sergilendiği bu müze, boş zamanı olanlar için ziyaret edebilecekleri hoş bir mekândır.

Üçüncü avluya bakan ikinci kattaki okuma salonu çalışmak için hoş bir mekândır. Müdür ve personel, yardımsever ve samimidir. Ben genelde sabah çayımı çalışanlarla beraber içerdim. Okuma odası, aynı anda ancak sekiz araştırmacının rahatça çalışabileceği küçük bir mekân olmasına rağmen nadiren tam olarak dolmaktadır. Çoğu zaman, benden başka en fazla iki araştırmacının aynı anda koleksiyonlara üzerinde çalıştığını gördüm. Bu araştırmacılar ya Şam Üniversitesi öğrencileri ya da bağımsız ilim adamlarıdır. Çalışmam sırasında salonda, arşiv belgelerinin restorasyonu ve tasnifi ile uğraşan Japon araştırmacılar da bulunmaktaydı

Binanın yaşından dolayı Merkez, araştırmacıların başka binalardan alışık oldukları modern konfor ve imkânların tamamına sahip değildir. Okuma odasındaki ısıtma sistemi, kışları odayı tamamen ısıtamayan küçük bir dizel sobadan ibârettir. Yaz aylarında çalışan araştırmacılar için Merkez'de vantilatörler varsa da, bunların sıcak havada ancak sınırlı bir ferahlık sağladığı söylenebilir. Aydınlatma ise iyi durumdadır. Geniş pencereler yeterli miktarda doğal ışığın girmesini sağlarken, ilâve ışık isteyen araştırmacılar için de ayaklı lambalar mevcuttur. Dizüstü bilgisayarlarını kullanmak isteyen araştırmacılar için salonda bol miktarda priz bulunması ise bir şans sayılmalıdır.

Fotokopi Sistemi

Tarihî Vesikalar Merkezi'nde karşılaştığım en büyük zorluk, çalıştığım belgelerin fotokopilerini almakla ilgiliydi. Binada bir fotokopici bulunmaktadır. Yedi aylık çalışmamın akabinde, en sonunda 10 adet A4 sayfası fotokopi çekmeme izin verildi. Bunun, şahsıma gösterilen bir "teveccüh eseri" olarak ücretsiz olarak sağlandığını da burada belirtmeliyim.

Bu stratejiyi denemedim ama yeterli sayıda fotokopi alabilmenin bir yolu belge mikrofilmleri değiş tokuşu için anlaşmaya çalışmak. Özellikle Şam'daki Esed Kütüphanesi, yazma eserler için bu yöntemi uyguluyor. Esed Kütüphanesi'nde çok sayıda fotokopi almak isteyen yabancı araştırmacılar, bunun bir karşılığı olarak kütüphaneye para ödemeleri ve kütüphanenin sahip olmadığı yazma eserlerin fotokopilerinin kütüphaneye verilmesi teklif ediliyor. Benzer bir şekilde, Tarihî Vesikalar Merkezi için de, yabancı

araştırmacılar ve bunların içinde Türkler, mesela Antakya, Adana, Antep veya Urfa gibi eski Halep vilâyetini kapsayan yerlerin sicillerinin resmî kopyalarını sağlarsa, karşılıklı iş görecektir bir alışveriş meydana gelebilir. Özellikle Arapça yazılmış belgelerin Merkez'in ilgisini çekeceği kanaatindeyim. Bu tür teklifler Eski Eserler ve Müzeler Müdürlüğü'ne yapılmalıdır.

Başvuru ve Giriş İzni

Resmî olarak ülkedeki tüm yabancı araştırmacılar, araştırma amaçlı ikamet izni ("ikame") alabilmek için ülkede resmen tanınmış akademik bir kurum ile ilişkili olmak durumundadır. Şam Üniversitesi'ndeki fakülteyle meslekî ilişkileri olan bazı araştırmacılar bu kurum yoluyla kabul almayı tercih ediyorlar. Bununla beraber, yabancı araştırmacıların çoğu şehirde faaliyet gösteren Avrupa araştırma enstitüleri vasıtasıyla (çoğunlukla IFEAD) kabul alıyorlar. Bunların dışında, Fransız Şark Arkeolojisi Enstitüsü (Institute Francais d'Archeologie Orientale, IFAO) ve Alman Arkeoloji Enstitüsü gibi başka kurumlar da bulunmaktadır. Ben tamamıyla IFEAD'la temas içinde oldum ve çalışanlar çok yardımcı oldular. Yabancı araştırmacılar için Suriye'ye varmadan önce kabul için IFEAD'a veya diğer akademik kurumlara başvuruları tavsiye edilebilir. IFEAD'a başvuruya ilgili daha ayrıntılı bilgi için enstitü müdürüyle bağlantı kurulabilir (Director, IFEAD, B.P. 344, Şam, Suriye; telefon numarası: (963)- (11)-333-0214 ve faks numarası: (963)- (11)-332-7887'dir. IFEAD'ın bir de e-posta adresi varsa da (ifead@net.sy), bunun başvuru işlemleri için kullanılmadığını öğrendim. Şu anda müdür Dr. Floreal San-Augustin ve yardımsever sekreteri Bayan Lina Naboulsi'dir

Eğer araştırmacı bir aydan kısa bir süre için araştırma yapacaksa, sürekli kalma izni ("ikame") için başvurmak zorunda kalmayabilir. Suriye'ye gelince, kabul aldığı kurumun personeliyle temasa geçmelidir. Onların tavsiyeleri doğrultusunda, Tarihî Vesikalar Merkezi'ndeki koleksiyonları incelemek için doğrudan Eski Eserler ve Müzeler Müdürlüğü'ne (el-Müdiriyye el-'Amme li'l-Âsâr ve'l-Matâhif) başvurabilirler.

Merkez'de araştırma yapmak için izin almak basit ve açıktır. Fakat başvuruların şahsen yapılması zorundadır. Kişi, belirli bir süre içinde araştırma yapmak üzere, Arapça el yazısı kısa bir dilekçeyle Eski Eserler ve Müzeler Müdürlüğü'ne şahsen başvurulmalıdır. Müdüriyet, Şam Üniversitesi'nin içinde bulunan Milli Müze'de (el-Masâf el-Vatanî) bulunmaktadır. Müze,

kuzey tarafında Barada nehriyle, batısında ise Cisir el-Re'is köprüsüyle çevrelenmiştir. Müdürlüğe ana, turist girişinden değil de nehrin uzağında bulunan müzenin güney cephesinden girilmelidir. Başvurular burada doğrudan, odası ikinci katta olan Genel Müdür'e (el-Müdü'r el-'Amm) yapılmalıdır. Kişinin akademik referanslarını beraberinde getirmesi veya, eğer yüksek lisans ya da doktora öğrencisiyse, üniversitesi veya danışmanından alacağı tavsiye mektubunu yanında getirmesi akıllıca olur.

Benim ve diğer yabancı araştırmacıların tecrübelerine göre, araştırmacı onaylanan ve imzalanmış dilekçeyi alıp Merkez'in müdürüne elden teslim ettikten sonra bir gün içinde çalışma izni almaktadır. Genel Müdürle bağlantı kurmak isteyenler için adresi basitçe şöyledir: Director, General Directorate of Antiquities and Museums, Damascus, Syria. Telefon numarası (963)-(11)-221-7003 ve faks numarası (963)-(11)-221-9272. Şu anda müdür Dr. 'Abd el-Rezzak Moaz'dır.

Diğer taraftan eğer araştırmacı Suriye'de aylarca kalacaksa, genelde sürekli kalma izni almak zorundadır. Kurumsal kabul aldıktan ve Suriye'ye geldikten kısa bir süre sonra, araştırmacılar başvuru formlarını, bunu Suriye Kültür Bakanlığı'na iletecek ilgili akademik kuruma vermelidir. Araştırmacılar Mülteciler ve Pasaport Dairesi'ne de (Da'ire el-Hicre ve'l-Cevâzât) ayrıca başvuruda bulunmalıdırlar. Bu başvurular şahsen yapılmalıdır. Sürekli kalma izni almak için gereken süre bir aydan üç aya değişmekte, bazen daha da uzun sürebilmektedir. Mülteciler ve Pasaport Dairesi'nin, alışıldık bulunduğu üzere bir hafta sonra, sürekli izne benzeyen şartlı ve geçici izni çıkartıvermesi bir şanstır. Bu şartlı izin ve akademik kurumun danışmanlığı ile, araştırmacılar çalışmalarına çoğunlukla başlayabilmektedir.

Özetlemek gerekirse, Merkez'e girebilmek için araştırmacıların izlemesi gereken adımlar; (1) Ülkeye gelmeden önce Şam'daki bir akademik kuruma başvurup kabul almak, (2) Uzun dönem araştırmacılar için, ülkeye geldikten sonra ikamet izni alma sürecini başlatmak üzere gerekli dokümanları sunmak, ve (3) izin için Eski Eserler ve Müzeler Müdürlüğü'ne şahsen başvurmak, olarak sayılabilir. İkamet izni için başvururken, kişinin Şam'da daimî bir ikametgâh adresi (otel değil) bulmuş olması gerektiği de burada hatırlatılmalıdır.

Türk Akademisyenler için Araştırma İmkânları

Şu anda Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde kalan bölgelerle ilgili olarak Şam'daki sicillere başvurmak isteyen Türk araştırmacılar vesikaların kullanılmasında bazı pratik zorluklarla karşılaşacaklardır. Onyedinci yüzyıl Halep sicilleri üzerine yaptığım çalışmamda, Antakya, Kilis, and Antep'le ilgili bir kısmı Arapça bir kısmı ise Türkçe önemli sayıda, Halep vilayetine bağlı Birat el-Furat (Birecik) ve Ruha (Urfa)'yla ilgili ise az sayıda belgeye tesadüf ettim. Fakat bu tür belgeler ayrı, hususî tasnifler şeklinde değil, çok sayıda defter içinde ve diğer kazaların kayıtlarına karışmış durumda bulunmaktadır. Hal böyle olunca, araştırmacıya düşen, az sayıdaki belgeye ulaşmak için çok miktarda malzemeyi taramak olacaktır ki, bu da çok zaman gerektiren güç bir iştir. Bu şekilde sicillerden istifadeye kararlı araştırmacılar dikkatli bir şekilde ele alacakları dönemi sınırlandırmalı ve yukarıda bahsi geçen Marina ve Okawara'nın hazırladığı mükemmel sicil envanterine müracaat etmelidirler.

**SYRIAN RESOURCES OF OTTOMAN HISTORY:
THE CENTER FOR HISTORICAL DOCUMENTS
(MARKAZ AL-WATHA'IQ AL-TA'RIKHIYYA) IN DAMASCUS***

CHARLES WILKINS
(Harvard University)

Location and Hours

The Center for Historical Documents is located in Damascus on Suq Saruja Street (Shari' Suq Saruja), very close to where this street is cut by the massive traffic overpass known as Jisr al-Thawra ("Bridge of the Revolution"). Leaving from Jisr al-Ra'is ("Bridge of the President"), a central location in the city, one should direct a taxi to go under the Jisr al-Thawra bridge and then head north, toward Mount Qasyun (Jabal Qasyun). Disembark on the sidewalk fifty meters after passing under the bridge and you will see on your right a broad flight of steps that takes pedestrians up to Suq Saruja Street. Go up the steps, walk another thirty meters, and the entrance to the center is on the left, opposite a butcher shop. The center is known locally as "Dar al-Watha'iq" or "Manzil Khalid al-'Azm." One can also get to the center by walking from the Citadel of Damascus (Qal'a Dimashq). Beginning at the statue of Salah al-Din al-'Ayyubi in front of the walls of the citadel, walk along Shari' al-Thawra (Revolution Street) northward in the direction of Mount Qasyun. The Jisr al-Thawra overpass will rise on your left, and it will follow the same direction as Shari' al-Thawra. Continuing to walk northward on the sidewalk, you will cross two small bridges over the Barada River (which are very narrow at this point) and then two busy intersections. Where you see Jisr al-Thawra beginning to descend

to ground level, you will see on your right the broad flight of steps mentioned earlier. The steps are roughly 400 meters from the statue. The center is also accessible by public transport (microbus): the Suq al-Hal microbus station is located just east of Jisr al-Thawra, and occupies a parking lot just south of the center. The telephone number of the center is (963)-(11)-231-3283.

The center is open six days a week, all days except Fridays. The reading room in the center opens at 8:30 a.m. and closes at 1:30 p.m. with no interruption. During the month of Ramadan, the center shortens its hours, but the exact opening and closing times vary from day to day. Generally speaking, Ramadan hours are roughly 9:30 a.m. to 12:30 p.m. Researchers can request documents at any time during working hours, until roughly half an hour before closing time.

Holdings

The Center for Historical Documents, which is a part of the General Directorate of Antiquities and Museums ("al-Mudiriyya al-'Amma li'l-Athar wa'l-Matahif"), was founded in 1959.

The center serves as the principal repository for state and private documents dating from the Ottoman period until roughly the 1960s. The five major sections of the center are (1) state documents, relating to the Mandate and post-Independence periods; (2) private documents (family papers); (3) Ottoman documents; (4) mixed courts documents relating to the late Ottoman period; (5) newspapers, and (6) the graphic materials (photographs, etc.). Since I worked almost exclusively on the shari'a court records, my experience of the total primary source holdings is limited.

Within the sections named above, the document collections relating to Ottoman history that are preserved at the center are the following: (1) the shari'a court records (*sijillat al-mahakim al-shar'iyya*) of certain Syrian and Palestinian cities and their hinterlands (Damascus, Aleppo, Hama, Homs, and Ghazza), primarily in Arabic; (2) registers of official correspondence ("evamir-i sultaniyye") for the provinces of Damascus and Aleppo, primarily in Ottoman Turkish; (3) registers of the Ottoman commercial court ("*sijillat mahkamat al-tijara*") in Damascus in the late Ottoman period, primarily in Arabic; (4) a collection (of unknown size) of foundation deeds ("*waqfiyyas*")

for various pious endowments found in Syria during the Ottoman period; and (5) collections of family papers, mostly relating to political figures in the late Ottoman and Mandate periods. The first two items are catalogued, the third is in the process of being catalogued, and the final two items, to my knowledge, are not catalogued at all. If there are other document collections preserved at the center, I was unable to learn what they might be. All of these collections are housed on site and are consulted in the reading hall (Qa'a al-Mutala'a) located in the third courtyard of the center.

Researchers wishing to use the court records are fortunate to have a recently published guide and inventory of the court registers: Brigitte Marina and Tomoki Okawara, *Dalil Sijillat al-Mahakim al-Shar'iyya al-'Uthmaniyya*, (Damascus: al-Mudiriyya al-'Ammah li'l-Shu'un al-Thaqafiyya wa'l-'Ilmiyya wa'l-Fanniyya and the French Ministry of Foreign Affairs 1999). This work offers an important introduction to the institution of the shari'a courts and the court registers in Ottoman Syria. The explanations found in this book are both in Arabic and in English. The center uses this single-volume work as the catalogue for the collection. Registers are brought to the researcher within five to ten minutes after a request is made to the assistant director of the center. One may examine no more than two registers at a time. The director of the center is Mrs. Da'd al-Hakim, and the deputy director, Mr. Ghassan 'Ubayd.

Syrian and foreign researchers use the center primarily for its extensive manuscript collections of shar'ia court records and family papers. The holdings of the center include only a small number of general reference works (dictionaries, conversion calendars, etc.) and no journals and recent publications. For the latter materials, both in Arabic and in foreign languages, researchers should go to the National Library, known as Asad Library (Maktabat Asad), in Umayyad Square, or the Institut Francais d'Etudes Arabes a Damas (IFEAD, The French Institute of Arab Studies in Damascus) in the Abu Rummana district.

Center Facilities

The Center for Historical Documents occupies the former residence of Khalid al-'Azm, the Prime Minister of Syria for a period in the 1950s and a member of one of the most influential Damascene families in the Ottoman

and post-Ottoman periods. The center has preserved the layout and structure of this grand residence, which consists of four courtyards surrounded on all sides by two storeys of rooms. These courtyards sometimes serve as spaces for photographic exhibits the center occasionally organizes. The center is bordered on its north side by the Museum of Old Damascus ("Mathaf Dimashq al-Qadima"), which exhibits domestic objects and interior decoration from the Ottoman period and is a enjoyable place to visit if one has free time. It is open roughly the same hours as the center.

The reading room of the center, located on the second floor overlooking the third court, is a pleasant place to work. The director and staff are helpful and cordial. I usually took a mid-morning tea with members of the staff. The reading room itself is a relatively small chamber that accommodates eight researchers comfortably, though it was rarely full. I found that usually not more than two researchers, excluding myself, were consulting the collections at any one time. These researchers were either students from the University of Damascus or independent scholars. There were also at the time of my research Japanese archivists working in the room to restore and catalogue archival documents.

Given the age of the building, the center does not always have all the modern comforts and conveniences to which researchers may be accustomed in other facilities. The heating system in the reading room consists of a small diesel-fuel stove that, in the winter, does not always heat the room completely. For researchers working in the summer, the center has fans, but these provide only limited relief from hot weather. The lighting, however, is good. Large windows bring in a good amount of natural light, and there are standing lamps for those researchers wanting additional illumination. Fortunately, there are a number of electrical outlets around the reading room for researchers wishing to use their laptop computers.

Photocopying

The major difficulty I encountered at the Center for Historical Documents was obtaining photocopies of any documents I worked on. A photocopier exists on site. In the end, after several months of research, I was permitted to photocopy 10 A4-sized pages, and this was, as a courtesy, granted me free of cost.

I did not try this strategy, but perhaps one way of obtaining a more substantial number of photocopies is to negotiate an exchange of photographed documents. Significantly, the Asad Library in Damascus practices this policy with regard to literary manuscripts. Foreign scholars wishing to photocopy a substantial number of pages at the Asad Library usually are asked to compensate the library partly through monetary payment and partly through providing photocopies of manuscript works that the library does not currently own. Similarly, with regard to the Center for Historical Documents, if foreign scholars, in particular Turkish scholars, possess authorized photocopies of court records relating to, for example, the former province of Aleppo contained in the records of Antakya, Adana, Ayntab, or Urfa, a mutually beneficial exchange may take place. I expect that documents written especially in Arabic would interest the center. Such proposals should be directed to the General Director of Antiquities and Museums.

Access

Officially, all foreign researchers in the country must be affiliated with a recognized academic institution in the country, and it is this affiliation that enables them to obtain a residence permit ("iqama") for the purposes of research. Some researchers, having professional connections with the faculty at the University of Damascus, choose to affiliate with that institution. Most foreign researchers, however, obtain affiliation with one of the European research institutes operating in the city, most commonly IFEAD. There are others, such as the Institute Francais d'Archeologie Orientale (IFAO, French Institute of Oriental Archaeology), and the German Archaeological Institute. I dealt exclusively with IFEAD, and the staff was most helpful. It is advisable for foreign researchers to submit an application for affiliation to IFEAD or other academic institution before they arrive in Syria. For more information about application to IFEAD, interested persons should contact the Director, IFEAD, B.P. 344, Damascus, Syria. The telephone number is (963)-(11)-333-0214, and fax number (963)-(11)-332-7887. IFEAD has an email address (ifead@net.sy), but I have found that it is not used for application purposes. Currently, the director is Dr. Floreal San-Augustin, and his helpful secretary is Mrs. Lina Naboulsi.

If the researcher wishes to spend less than one month in Syria conducting research, he may be able to avoid applying for a permanent residence permit ("iqama"). Upon arrival in Syria, he should consult with the staff at the academic institution with which he is affiliated. Upon their advice, he may be able to apply directly to the General Director of Antiquities and Museums (al-Mudiriyya al-'Amma li'l-Athar wa'l-Matahif) for permission to consult the collections at the Center for Historical Documents.

The process of obtaining specific permission to conduct research at the center is simple and straight forward, but it must be done in person. One should personally submit a brief, handwritten petition in Arabic to the General Directorate of Museums and Antiquities, requesting permission to conduct research for a specific time. The directorate is located in the National Museum (al-Mathaf al-Watani), which is found in the area of the University of the Damascus. The museum building is bordered on the north by the Barada River and on the west by Jisr al-Ra'is Bridge. One should enter the directorate not by the main, tourist entrance but rather by the entrance found on the southern facade of the museum, away from the river. There, researchers should apply directly to the General Director (al-Mudir al-'Amm), whose office is located on the second floor. It is wise to bring one's academic credentials, and if one is a graduate student, a letter of recommendation from one's advisor or university. In my experience and the experience of other foreign researchers, permission was usually granted within one day, after which researchers pick up the approved and signed petition and then deliver it personally to the director of the center. Should one wish to contact the General Director, his address is simply Director, General Directorate of Antiquities and Museums, Damascus, Syria. The telephone number is (963)-(11)-221-7003, and the fax number is (963)-(11)-221-9272. Currently the director is Dr. 'Abd al-Razzaq Moaz.

If, on the other hand, the researcher is planning to stay a number of months in Syria, it is usually necessary that he obtain a permanent residence permit. After having obtained institutional affiliation and shortly after arrival in Syria, researchers submit an application to the academic institution, which forwards the paperwork to the Syrian Ministry of Culture. At the same time, the researcher submits a separate application to the Immigration and Passports Office (Da'ira al-Hijra wa'l-Jawazat). These submissions must be done in person. The length of time it takes to obtain a permanent residence

CHARLES WILKINS

permit varies, from one month to three months, and sometimes longer. Fortunately, it is customary for the Immigration and Passports Office to issue, usually after one week, a provisional and temporary residence permit that is in effect very similar to the permanent permit. With this provisional permit, and in consultation with the academic institution, researchers ordinarily begin their program of research.

To recapitulate, the steps that a researcher should follow in obtaining access to the center are (1) apply for and obtain affiliation with an academic institution in Damascus before arrival in country; (2) for long-term researchers, after arrival in country, submit paperwork to initiate processing of the residence permit; and (3) personally apply for permission to the General Directorate of Antiquities and Museums. Note that one should have found a permanent residential address (not a hotel) in Damascus at the time he submits paperwork for the residence permit.

Feasibility of Research Program for Turkish Scholars

Turkish scholars wishing to consult court records in Damascus for information they may contain on territories now part of the Turkish Republic will encounter certain practical difficulties in the use of the material. In my own experience working on the court records of seventeenth-century Aleppo, I have found a substantial number of documents, some in Turkish and some in Arabic, related to the districts of Antakya, Kilis, and Antep, and a lesser number relating to Birat al-Furat (Birecik) and Ruha (Urfa), as these were dependencies of the province of Aleppo. Such documents, however, are not found in separate, specialized series, but rather are scattered through numerous registers and mixed with documents from other districts. The task of the researcher, then, is to comb through a great deal of material to obtain a relatively small number of documents, and this is a time-consuming chore. Researchers determined to use the court records in this way should carefully delimit their time period they wish to cover, and they should consult the excellent inventory of court registers prepared by Marina and Okawara cited above.